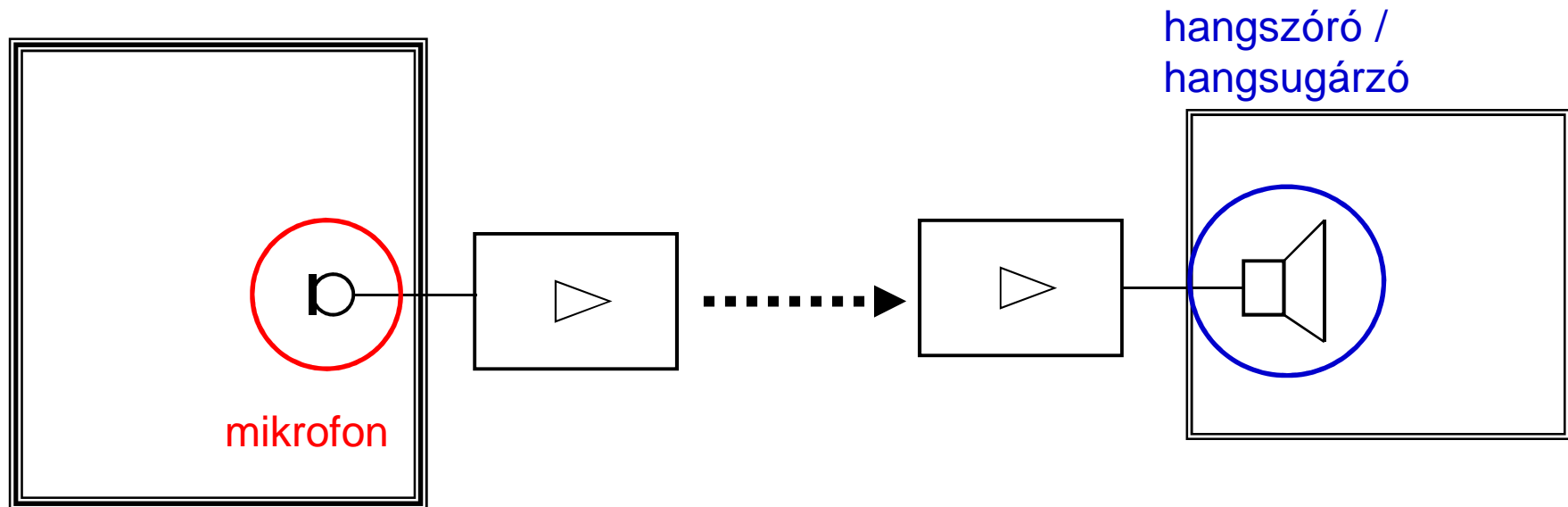

Hangszórók, hangsugárzók

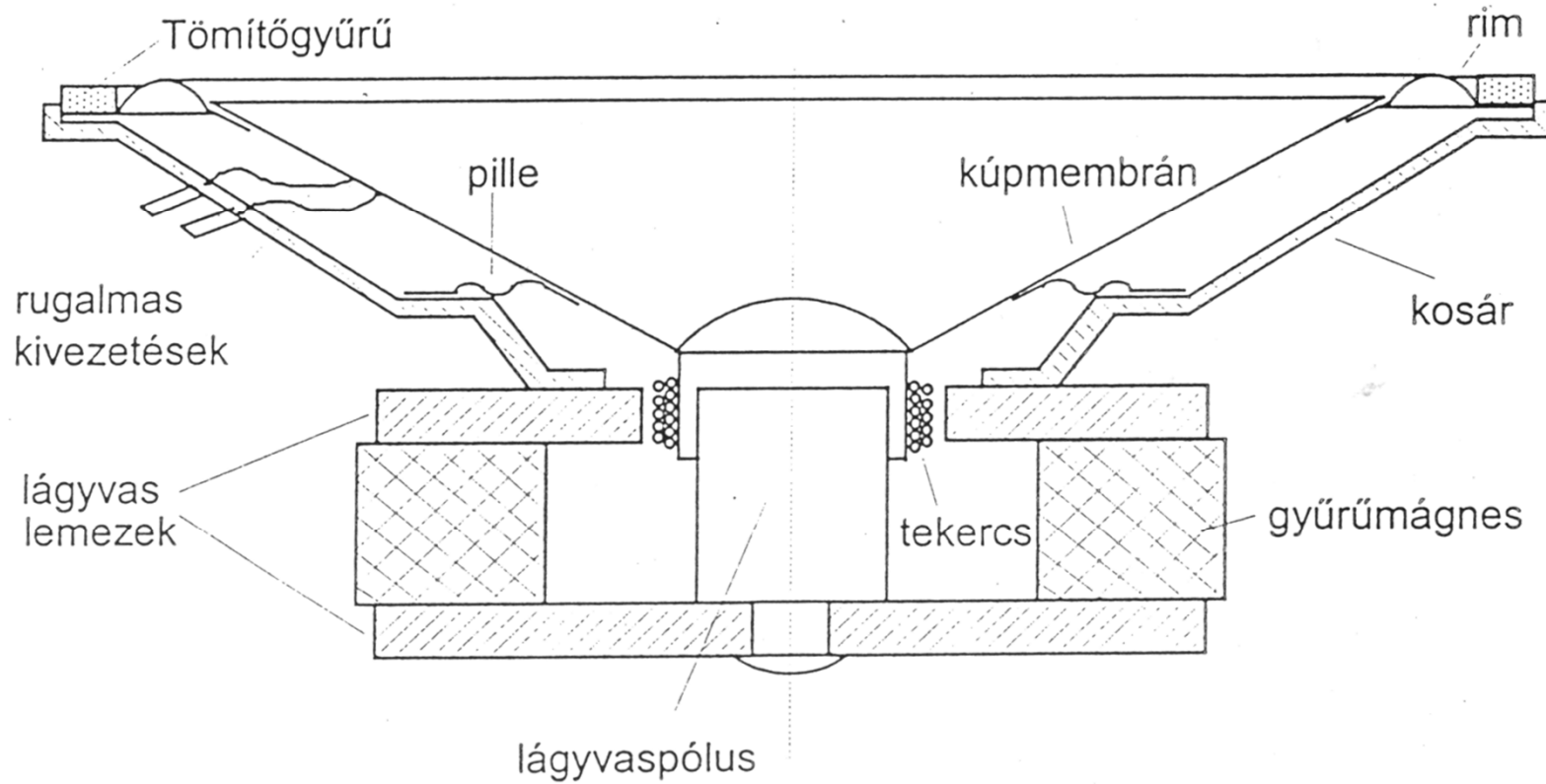
MéRNÖKI Akusztika oktatási segédlet, 2014.

Augusztinovicz Fülöp

Hangátviteli rendszerek alapvető vázlatja

(Elektro)dinamikus hangszóró

Hangszórófajták

- Mélyhangú (woofer)

Hangszórófajták / 2

- Középhangú dómsugárzó (midrange)

Magashangú (tweeter)

Hangszórófajták / 3

- Koaxiális (szélessávú)

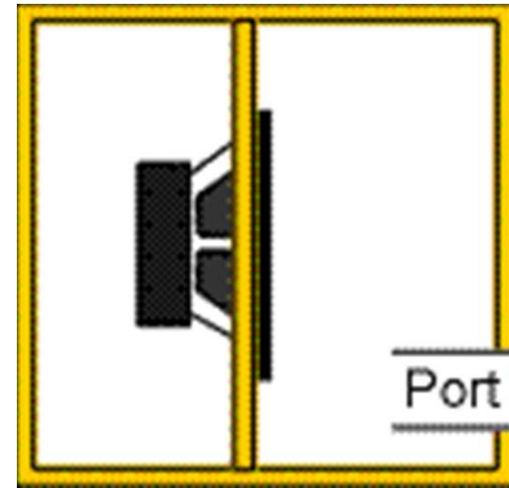
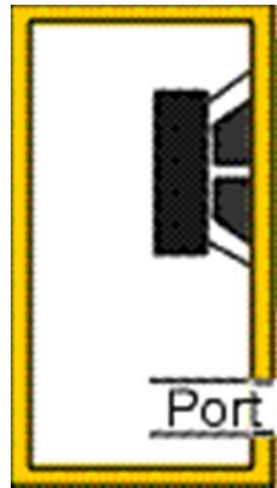
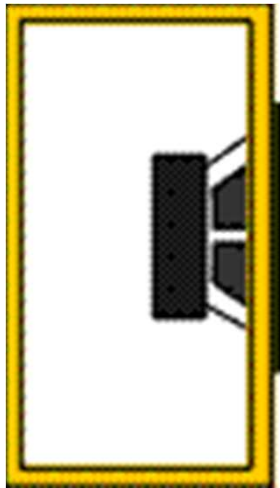

Hangoszlop

Hangszórók beépítése, hangdobozok típusai

- Miért kell hangdoboz?
- Beépítési módok:
  - hangfal
  - zárt doboz
  - mélyreflex doboz
  - sáváteresztő mélysugárzó (subwoofer, „mélyláda, nyomóláda”)

Hangsugárzók

- 2-utas, 3-utas bass-reflex doboz (mélyreflex doboz, *vented box*)

Hangsugárzók

- Mélysugárzó (subwoofer, ≠ subsonic speaker!)

Hangszórók jellemzői

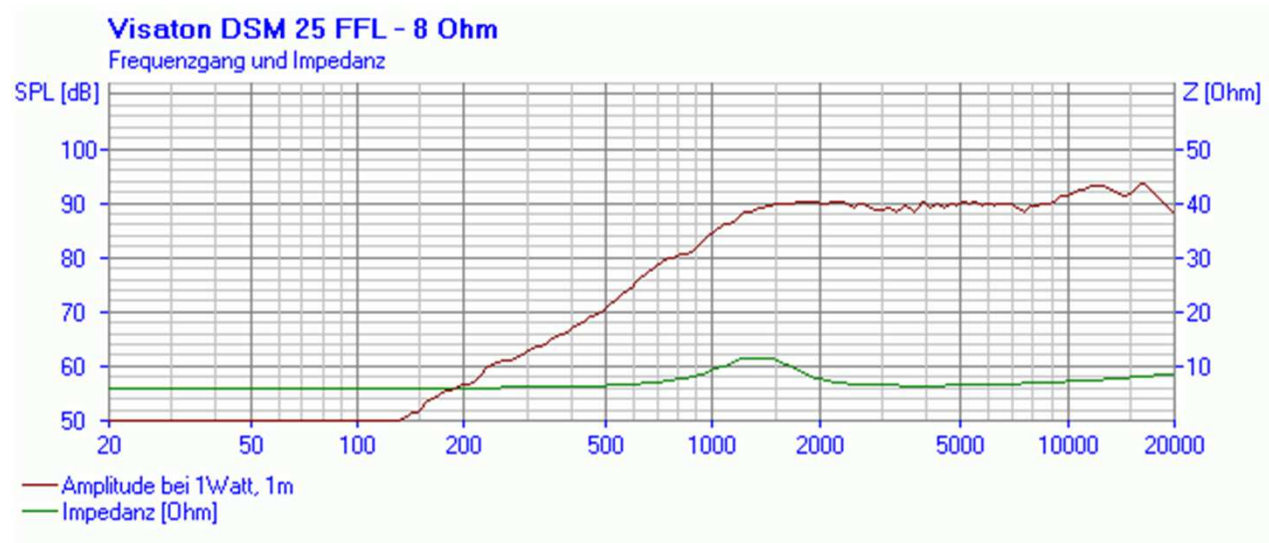
- **Elektromos teljesítmény, W:** max. rákapcsolható el. teljesítmény
  - ≠ PMPO: Peak Music Power Output, Peak Momentary Performance Output!
- **Impedancia, ohm:** sávközépen mért impedancia abszolút értéke (>R!)
- **Érzékenység, dB:**
  - dB-ben mért hangnyomás a tengelyben, sávközépen, 1 m-en, névleges impedanciával számított 1W teljesítménynél
- **Frekvenciamenet, dB vs. f**
  - a lesugárzott szinuszos hang amplitúdója 1 m-en, főtengelyben, állandó bem. feszültség mellett a frekvencia függvényében
- **Irányítottság** – iránykarakterisztika, dB vs. f, θ
  - a lesugárzott szinuszos hang amplitúdója a főtengelyt tartalmazó síkban az irány fv-ben mérve, rögzített frekvenciák mellett
- **Hatásfok, %:**
  - Elsugárzott akusztikai / felvett elektromos teljesítmény viszonya
- **Torzítás (harmonikus), %:**
  - tiszta szinuszos jel beadásakor a felharmonikusok eredő effektív értékének viszonya az alaphang effektív értékéhez

Frekvenciamenetek

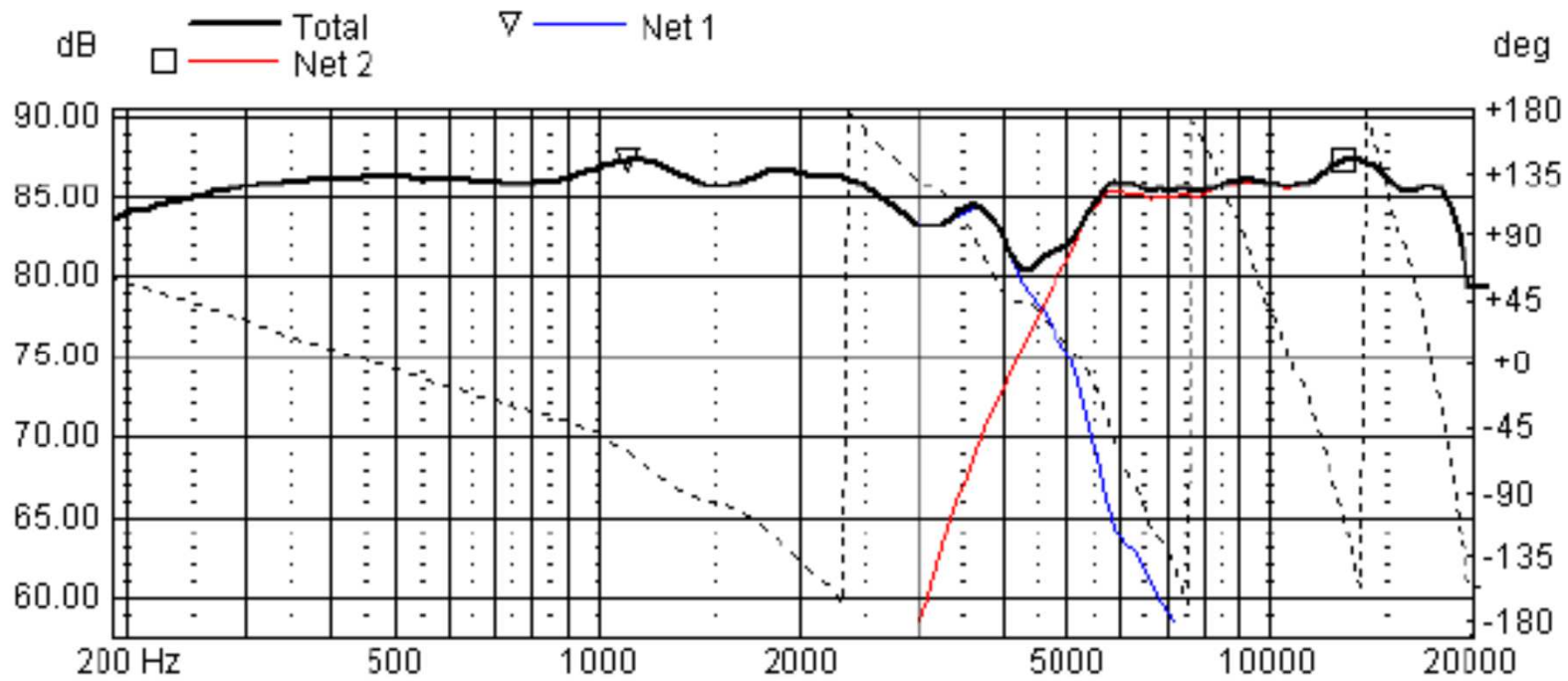
- mélysugárzó

- magassugárzó

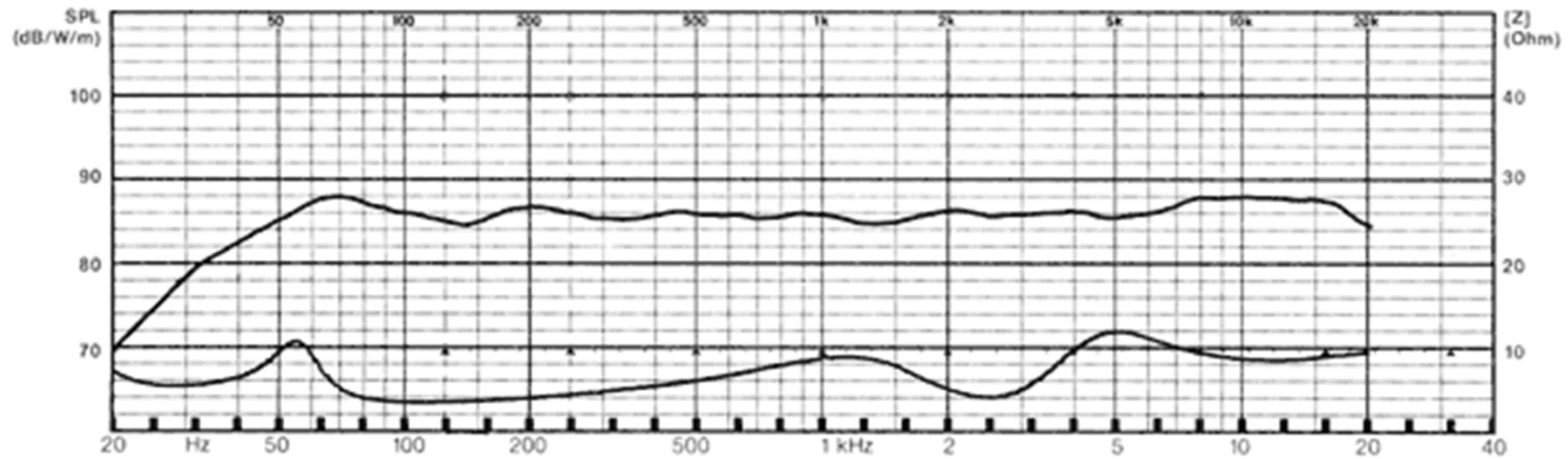

Hangváltó

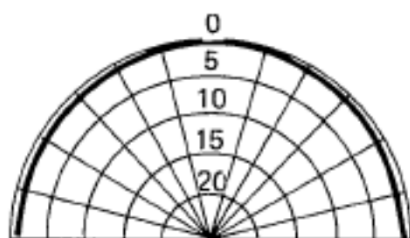
Frekvenciamenetek / 2

- 3-utas hangsugárzó frekvenciamenete

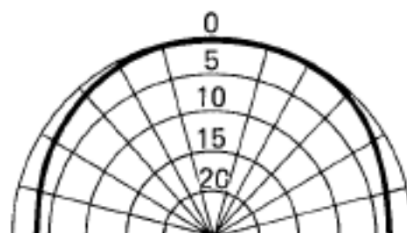

Íránykarakterisztikák / 1

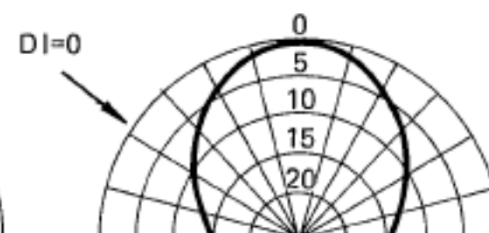
Hangfalba helyezett kerek, ideális dugattyú elméleti iránykarakterisztikái különböző frekvenciákon

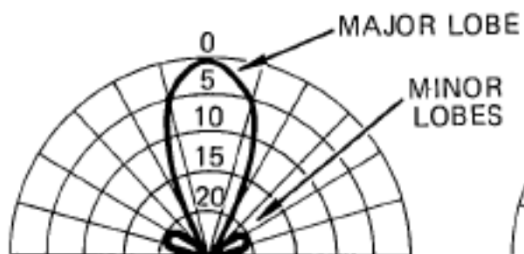
DIAMETER = $1/4 \lambda$
 $Q = 2$
 $DI = +3 \text{ dB}$

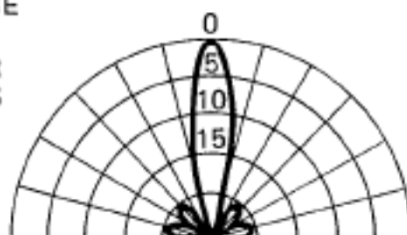
DIAMETER = $1/2 \lambda$
 $Q = 2.5$
 $DI = +4 \text{ dB}$

DIAMETER = λ
 $Q = 10$
 $DI = +10$

DIAMETER = 2λ
 $Q = 40$
 $DI = +16 \text{ dB}$

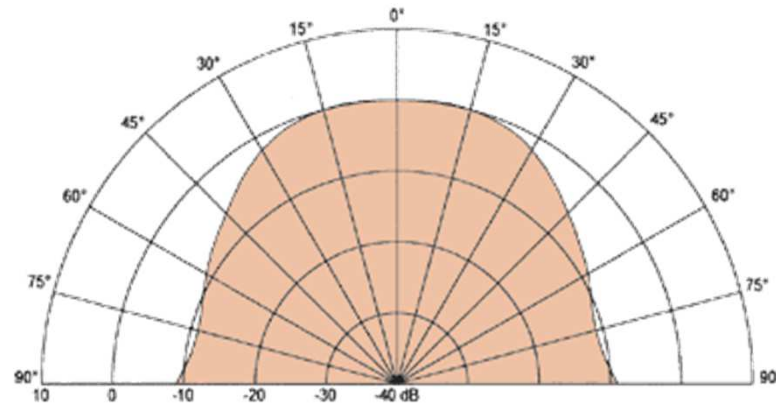
DIAMETER = 4λ
 $Q = 160$
 $DI = +22 \text{ dB}$

DIAMETER = 6λ
 $Q = 316$
 $DI = +25 \text{ dB}$

Iránykarakterisztikák / 2

- Tweeter iránykarakterisztikája

Thiele-Small paraméterek

Az összes T-S cikk letölthető a
www.readresearch.co.uk/articles.php
címről

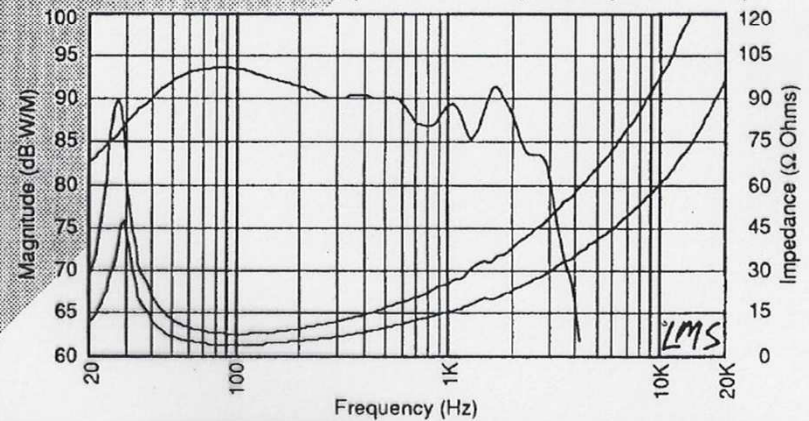
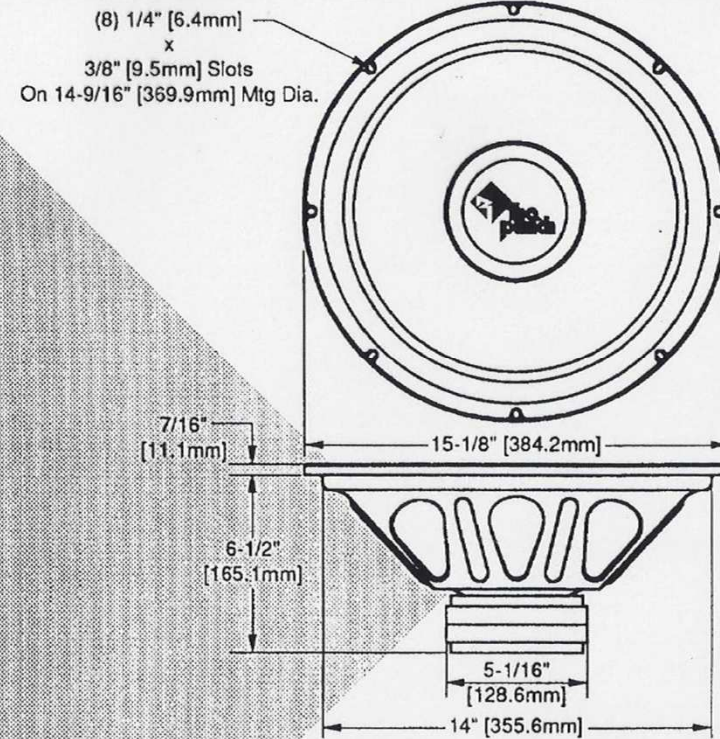
Zárt és reflexdoboz általános elemzése
kis- és nagyjelű működésnél

Nagy adatbázis:
<http://www.thielesmall.com/>

Egy tipikus adatlap

TECHNICAL DATA	PCH-154	PCH-158
Nominal Diameter	15.00 in [381.0 mm]	15.00 in [381.0 mm]
Magnet Weight	60.00 oz [1,701.0 g]	60.00 oz [1,701.0 g]
Frequency Range	28 - 250 Hz	29 - 250 Hz
Nominal Impedance	4Ω	8Ω
DC Resistance (<i>RE</i>)	3.6Ω	7.2Ω
Resonance Frequency (<i>fs</i>)	28 Hz	29 Hz
Mechanical Q Factor (<i>Qms</i>)	5.60	5.11
Electrical Q Factor (<i>Qes</i>)	0.43	0.46
Total Q Factor (<i>Qts</i>)	0.40	0.42
Effective Cone Area (<i>Sd</i>)	134.54 in ² [0.0868 m ²]	134.54 in ² [0.0868 m ²]
Equivalent Air Volume (<i>Vas</i>)	10.347 ft ³ [293.0 L]	10.347 ft ³ [293.0 L]
Compliance (<i>Cms</i>)	0.00027 m/N	0.00027 m/N
Moving Mass (<i>Mms</i>)	3.99 oz [113.0 g]	3.81 oz [108.0 g]
Voice Coil Diameter	2.00 in [50.8 mm]	2.00 in [50.8 mm]
Voice Coil Winding Height	0.75 in [19.0 mm]	0.75 in [19.0 mm]
Voice Coil Former Material	5 Mil Aluminum	5 Mil Aluminum
Voice Coil Inductance	1.86 mH	3.04 mH
Force Factor (<i>Bl</i>)	13.1 Tm	17.6 Tm
Linear Excursion (<i>Xmax</i>)	0.19 in [4.7 mm]	0.19 in [4.7 mm]
Sensitivity (<i>SPL</i>)	94.0 dB W/m	94.0 dB W/m
Operating Power (<i>PE</i>)	100 W	100 W
Specifications May Vary Per Manufacturing Tolerances And Are Subject To Improvement Without Notice Frequency Response Curve Shown Represents Both 4Ω And 8Ω Units Upper Impedance Curve For 8Ω Unit; Lower Impedance Curve For 4Ω Unit		

A T-S paraméterek értelmezése

C_{MS}	membránfelfüggesztés rugóengedékenysége	c
M_{MS}	membrán mechanikai tömege (<i>moving mass</i>)	$m + m_s$
f_S	a csupasz hangszóró rezonanciafrekvenciája	$\omega_0(m, c)$
$Q_{MS} = \frac{1}{\omega_S c_{MS} r}$	mechanikai elemek (alkotta soros rezgőkör) jósági tényezője	
$Q_{ES} = \omega_S \frac{M_{MS}}{T^2} R_E$	el. oldalon látszó mech. elemek (alkotta párh. rezgőkör) jósági tényezője	
$Q_{TS} = Q_{MS} \times Q_{ES}$	eredő jósági tényező	
$V_{AS} = \rho c_0^2 C_{MS} S_d^2$	a hangszóró mech. rugójának megfelelő ekvivalens térfogat	
R_E	a cséve ohmos ellenállása	R
S_d	a membrán hatásos felülete	

Optimális (khm...) jósági tényező meghatározása

- Zárt dobozra
 $Q_{TS} = 0.707$

- Mélyreflex dobozra
 $Q_{TS} = 0,3 - 0,4$

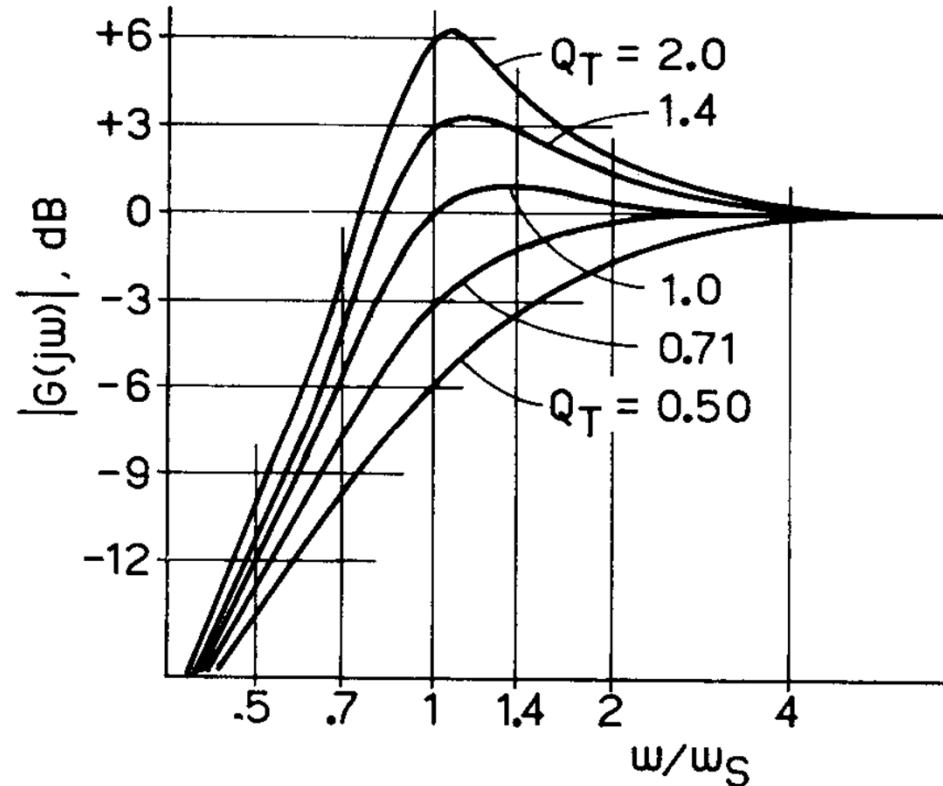
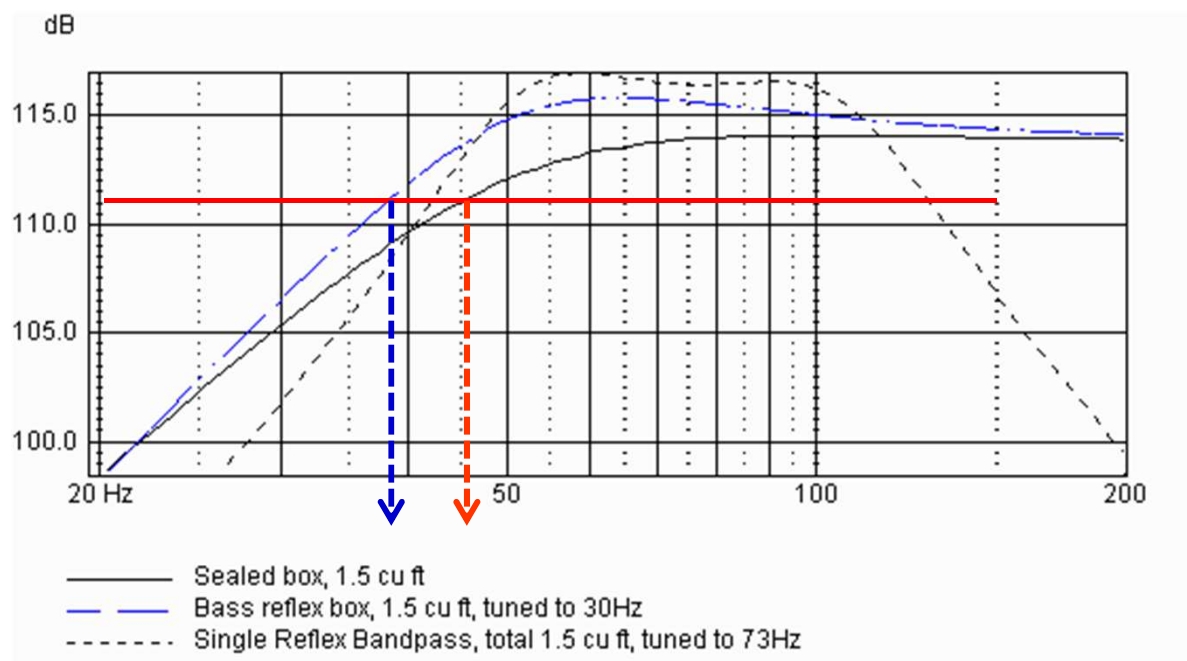
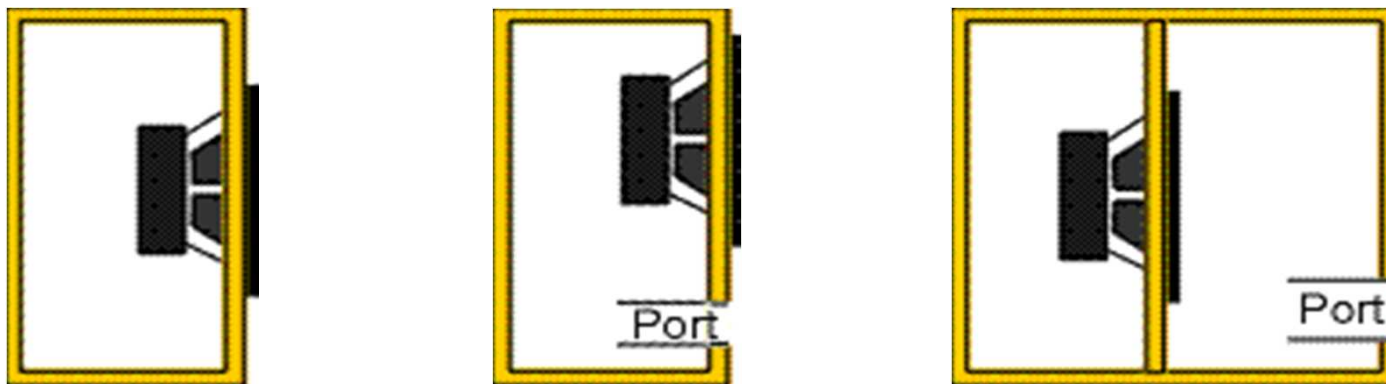

Fig. 7. Normalized frequency response of infinite loudspeaker system.

Frekvenciamenetek összehasonlítása

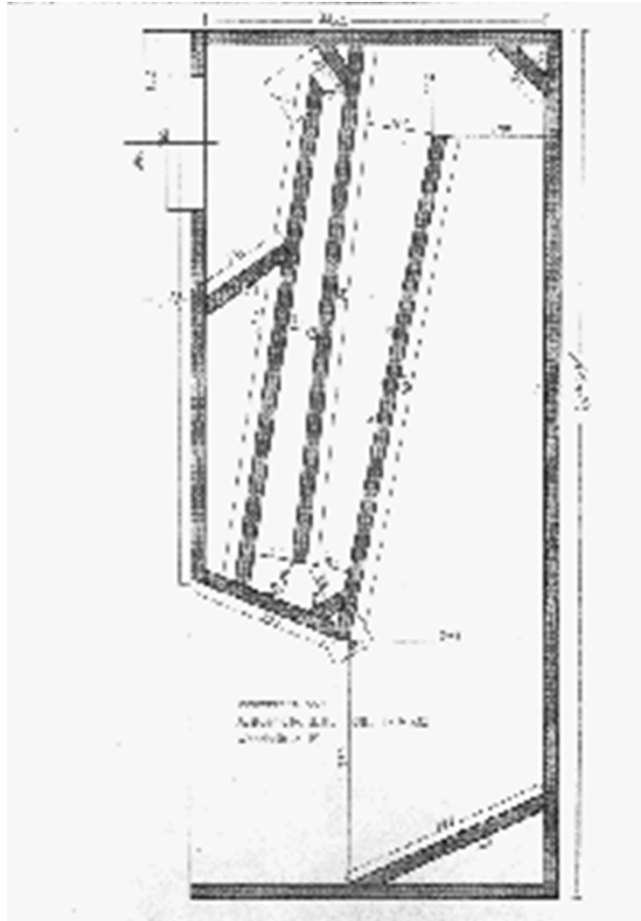

Hangszórófajták / 3

- Tölcséres hangszórók

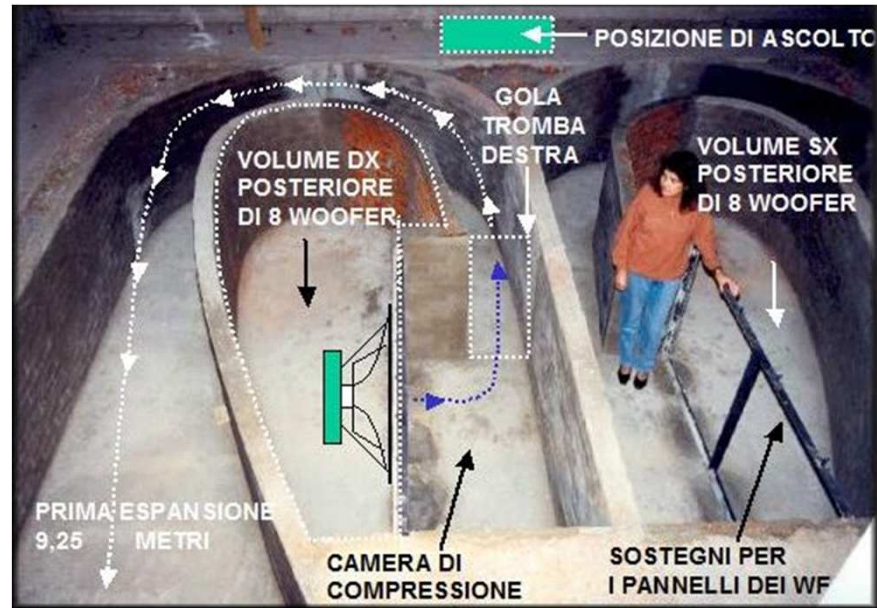

Hajtogatott tölcsér

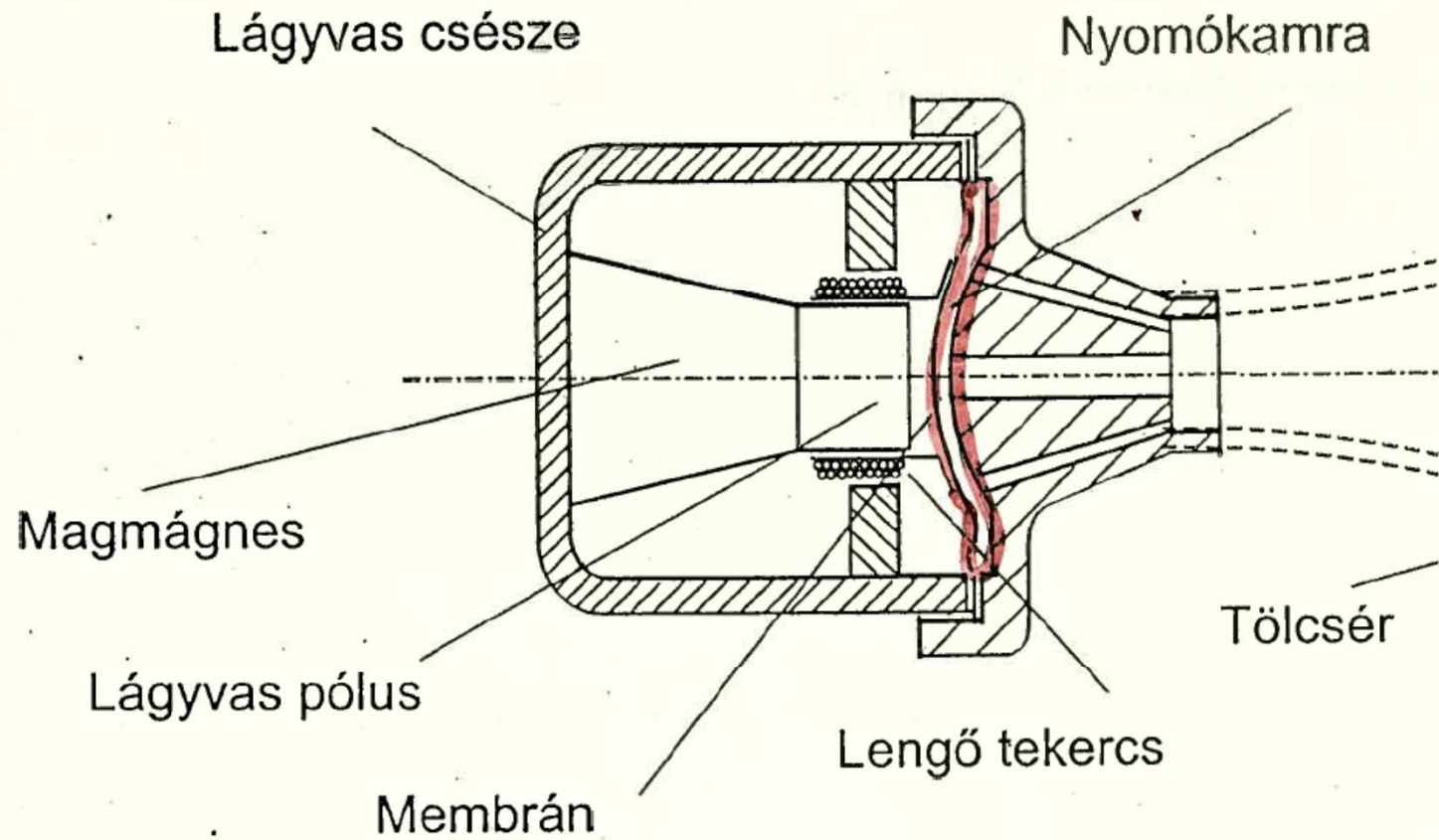
Hangszórók

Épített tölcsér

Hangszórók

Tölcséres (nyomókamrás) hangszóró

8. ábra. Tölcséres hangszóró

A vevőtér hatása

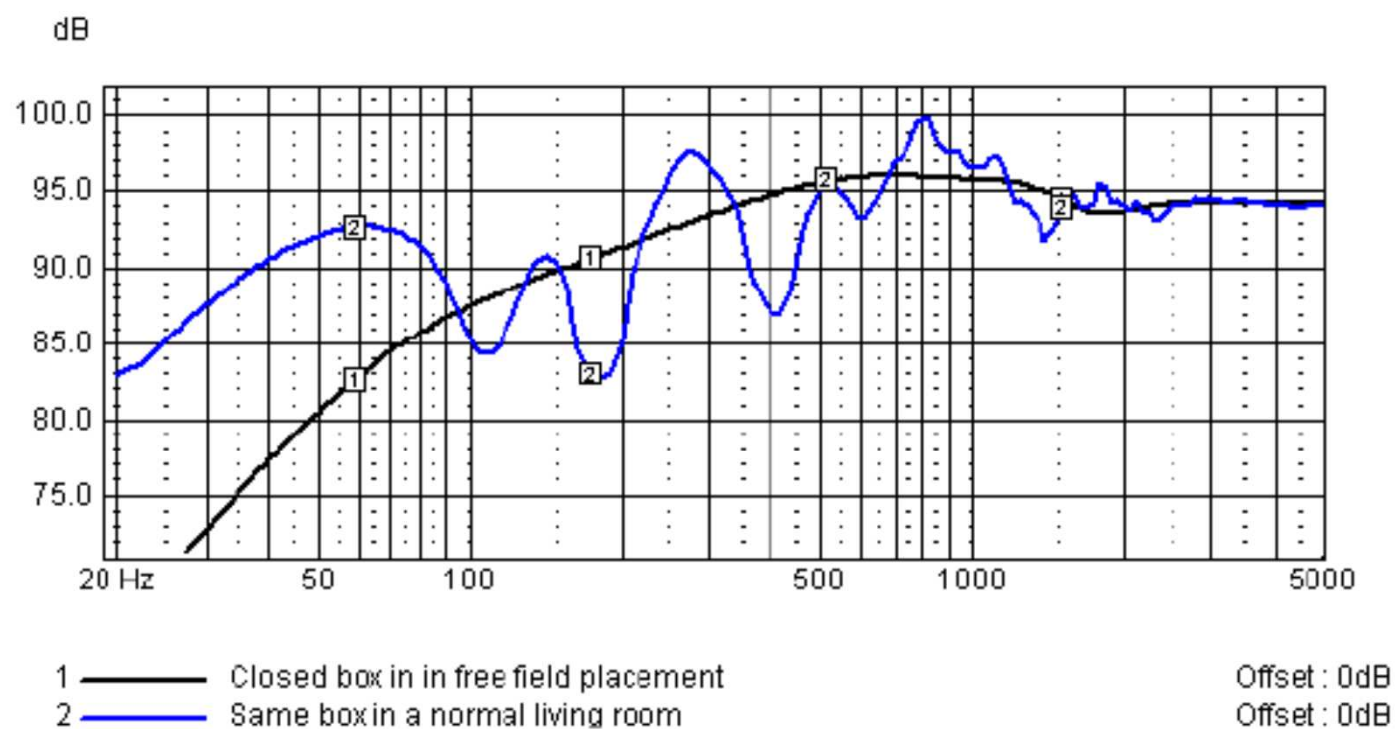
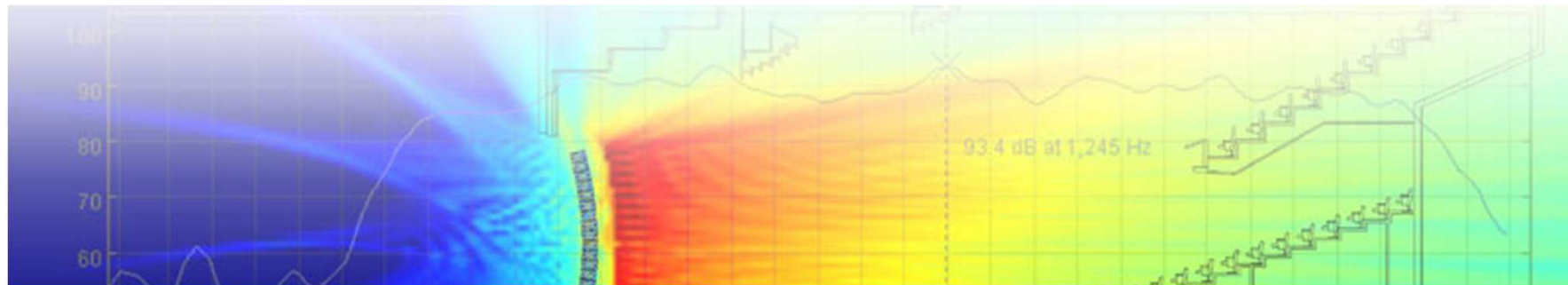

Fig. 29. Simulated loudspeaker response, both free air and in living room.

Hangsugárzók / 2

- Linear & curvilinear array (cluster)

Hangosítás

